

Iztraja ob 4 zjutraj.

Stane celoletno . . . 40 K

mesечно 10 .

za inozemstvo . . . 100 .

Oglasi za vsak mm višine stolpeca (58 mm) . . . 1 K

mali oglasi do 30 mm stolpeca (58 mm) . . . 1 .

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, proroštvo in politiko.

Uredništvo:

Milodolčeva cesta št. 10/L
Telefon št. 72.

Upravništvo:

Pravna ulica št. 54.
Telefon št. 35.

Račun iz. post. ček. urada
št. 11.842.

Ljubljana, 12. aprila.

Glas iz groba.

Tako označuje politični izgnanec dr. Ivan Šusteršič svoj spis, ki je kot obsežna brošura izšel danes v Ljubljani. Brošura je bila pričakovana kot senzacija; pripovedovalo se je o njej, da predstavlja neumljeno obtožnico proti klerikalni stranki, da prinese usodno razkritje in da postane privedek novega razčiščenja v SLS. Nervoznost in očividni strah, ki sta zavladata v klerikalni stranki in naravnost strasten način, kako so novinarstvo in voditelji SLS zadnje tedne skušali z vsemi sredstvi dvigniti moralo pristavev — pred viharjem, vse to je še podkrepilo pričakovanja.

Šusteršičeva brošura je tu. Smelo rečemo, da je nadkrilila vse predstave o njeni vsebini. To ni samo »glas iz groba«, kakor pravi njen avtor, to je koščena mrtvaška roka, ki sega v samo srce slovenskega klerikalizma. Dolga desetletja je bil dr. Šusteršič voditelj slovenskega klerikalizma. SLS je njegova tvorba. On jo je organiziral, on jo naučil se bojevati, predpisal ji je taktiko, postavil program, vzgajal komandante. Nikdo ne pozna klerikalne stranke tako v duhu in srce kakor on. Nikdo ni tako pokličen dati informacije o njej, o njeni taktiki, o njenih metodah in ciljih, kakor on, ki upravičeno trdi, da je SLS »njegov delo«. Njegov spis je zato avtentična slika slovenskega klerikalizma. Kdor ga prečita, mora priznati, da je v tem oziru tudi objektivna.

Prilika bo še, da obširneje spregovorimo o nagibih in tendenci Šusteršičeve brošure. Akoravno se nekdanji nekronani vojvoda proglasa za političnega mrtveca, ki takorekč nič drugega ne želi, nego da bi mu »truplo ložalo v zemlji domači«, je vendar jasno, da upa, ako bi se mu povratek posrečil, vnovič igrati politično vlogo. Njegov načrt gre očividno za tem, da odcepi konservativno duhovščino od SLS in z njeno pomočjo prične politično kompromisov s drugimi strankami. Vsa ostrina njegovega spisa je naperjena proti sedanjim voditeljem SLS, ki jih proglasa kot klerikalne podjetnike, politične verižnike, štreberje in špekulante, ki imajo le eno željo, da so še pravčasno spoznani, da se avstrijska ladja potaplja. — Toda to je zasluga podgan, ki prve zapuščajo barko. Spretno taktično potezo loči od voditeljev — njihove helote, brezpravne hlapce, ki morajo slepo služiti, in med njimi posebno duhovščino, ki ji sugeri, da je le žrtev političnih izkoriščevalcev.

Šusteršičeva teza je, da je klerikalizem v narodni, po svoji večini nekatoli, državi enako škodljiv celokupnemu narodu, kakor slovenskemu ljudstvu, ki ga goni v brezupno plemenski boj, in končno sami katoliški cerkvi, za katero se skrivajo klerikalni voditelji, brezvestno pripuščajo, da padajo udarci političnih nasprotnikov na cerkev mesto — na nje. Ni dvoma, da klerikalni voditelji to tudi vedo — toda za nje je klerikalni boj »ravno jeto, kar vojna za vojne dobičkarje in verižnike«. Oni ženejo v ta boj ubogo ljudstvo, da pridejo sami do koristi!

Program klerikalne stranke je torj slovenskemu ljudstvu poguben. Ali morejo uspehi stranke ovreči to spoznanje? Dr. Šusteršič analizira, kaj je SLS za ljudstvo dosegla in priha do objektivno točnega zaključka, da so rezultati njene politike v Jugoslaviji same izgubljene bitke na polju notranje in zunanje politike. Z neumljeno logiko dokazuje brošura, da so klerikalci glavni krivci koroške nesreče; v notranji politiki pa niso niti takrat, ko so imeli vladno v rokah in so mogli ustvarjati svoje »ideale«, ganili z mezinem za nje — ob takih prilikah so bili le »trgovska družba z zelo omejeno zavezo« . . .

O političnih metodah slovenskega klerikalizma podaja dr. Šusteršič z dokazi podprto sodbo, ki je pač zaključna. Ideali so pač dobri klerikalci za opozicijo; načela so vedno, kadar so zlezli na vladno, romala v hišno apoteko. Nikjer ne vidi nekdanji učitelj pri svojih učencih in naslednikih poštenosti, močnatosti, iskrenega narodnega strmljenja. Klerikalna metoda ne pozna obzira vesti in dolžnosti. »Naj hudič vzame vse«, je geslo njene partizanske pohotnosti. Dr. Šusteršič obširno dokazuje na sebi, kako klerikalci ne štedi s strupom in bodalom niti proti lastnim ljudem. Tako ni čudno, če je klerikalizem leglo korupcije. Kadar je oblast v njegovih rokah, takrat mora biti stranka prava »cu-bringarica« za službe in korita. Ko so bili klerikalci gospodarji v deželi

Naša pogajanja z Italijo

DOSEDAJ LE INFORMATIVNI RAZGOVORI. — ITALJANSKI DELOVNI NAČRT.

Beograd, 12. aprila. (Izv.) Dosedanji razgovori v Rapallu so imeli zgolj informativen značaj. Niti z naše, niti z italijanske strani se niso stali nikakoli konkretni predlogi. Vse nasprotne vesti italijanskih listov so gole izmišljotine.

Genova, 12. aprila. (Izv.) Ker se je danes povrnil senator Contarini iz Rima, so se pogajanja med jugoslovansko delegacijo, Contarinijem in Tostim de Valminuto zopet začela. Kakor se vidi, se bodo neposredna oficijelna pogajanja med ministroma Ninčičem in Schanzerjem začela šele po izpraznitvi tretjega dalmatinskega pasu. Italijanska delegata sta predložila dr. Ninčiču tudi spomenico hrvatskega bloka.

Rim, 12. aprila. (Izv.) Glede jugoslovansko-italijanskih pogajanj piše »Gloriale d'Italia«: Vprašanja, ki se morajo odločiti, so nastopna: 1. Določitev meje Julijske Benečije napram Jugoslaviji, kar ne bo povzročilo težav. 2. Način, kako bi se omogočilo življenje mestu Zadru, ker obstoji nevarnost, da bo gospodarsko popolnoma odrezano od svojega zaledja. 3. Rešitev teritorialnega in gospodarskega vprašanja Reke. 4. Ureditve trgovskih zvez, ribolovstva, konzulatov, preprečenje tihotapstva med obema državama itd. 5. Ureditve vprašanja varstva italijanskih narodnih manjšin v Dalmaciji in pravice opcije. 6. Ureditve kulturnih odnosov obeh narodov.

Anglija predlaga zvezo evropskih držav

DESETLETNA NEVTRALNOST. — ANGLEŽI ZADOVLJNI S POTEKOM KONFERENCE.

Pariz, 12. aprila. (Izv.) Dopisnik lista »Petit Parisien« v Genovi poroča, da namerava Lloyd George predlagati na konferenci zvezo evropskih držav, ki bi veljala za enkrat za deset let. Vsi evropski narodi bi v tej zvezi prevzeli obveznost, da ne bodo napadli svojih sosedov. Mala antanta zahteva, da se v tem načrtu določijo sankcije za primer kršitve mira

od strani ene ali druge države, ki je vstopila v to zvezo.

London, 12. aprila. (Izv.) Reuterjev urad javlja iz Genove, da je angleška delegacija do dosedanjega izida konferen-ce zadovoljna. Sprejetje načel canne-ške resolucije za podlago konference kaže, da se bodo posvetovanja nadaljevala z velikim izgledom na uspeh.

Ministrski svet

Vznemirjajoča poročila iz Genove.

Beograd, 12. aprila. (Izv.) Danes popoldne se je vršila seja ministrskega sveta, ki je trajala do 20.45. Ministrski predsednik je prečital poročilo zunanjega ministra iz Genove. Ta poročila so ministrski svet nekoliko vznemirila, vendar pa se je vznemirjenje poleglo, ko se je doznalo, da je naša delegacija zastopana v gospodarski podkomisiji, kamor je bil z 19 glasovi izvoljen naš delegat Velizar Janković.

Ministru za pošto in brzojav se je odobrill kredit 10 milijonov dinarjev za telefonske napeljave v Južni Srbiji. Prometnemu ministru se je dovolilo skleniti pogodbo za popravno vagonov smederevske železnice. Končno se je razpravljalo tudi o volilnem sistemu, o čemer se bo pa dalje razpravljalo na jutrišnji seji, ki se vrši ob 16.

Devizni promet z

Poslednja pot V. F. Jelenca

Ljubljana, 12. aprila.

Veličastno so bile ideje, katerim je posvetil naš prerano umrli tovariš, urednik Vitomir Fedor Jelenec, svojo delovanje in svoje življenje, veličastna, čeprav žalostna, je bila tudi njegova zadnja pot. Globoko je pretresla vso narodno čutečo Ljubljano tragedija smrti mladega solunskega borca, o tem je pričal današnji pogreb. Izza smrti Ivana Cankarja Ljubljana ni več videla tako velikega spreveda.

Pred mrtvaškim odrom.

Dopolne in posebno še popoldne so prihajali številni prijatelji in znanci v bišo žalosti, da pogledajo našemu tovarišu slednjič v obraz. Njegovo telo je pokrival kraven venec dobrovoljcev z žalnimi trakovi in napisom »Žrtvi ujedinenja — dobrovoljci«, ob krsti častna dobrovoljska straža. Pred mrtvaškim odrom so bili razven venec roditeljev in sorodnikov še sledeči krastni veneci iz svežih cvetk in lorovor: Dragemu tovarišu — uredniki »Jutra«. Hrabremu dobrovoljcu — oficirji garnizona v Ljubljani, Svojemu podpredsedniku — Udrženju jugoslovanskih novinarjev, sekcija Ljubljana in venec beogradske sekcije NJN.

Pol ure pred pogrebom se je zbrala ogromna množica ljudstva v Frančiškanski ulici. Točno ob 17. uri so dvignili dobrovoljci — oficirji krsto s truplom svojega tovariša in jo prenesli v vežo. Položili so nanj dobrovoljski venec, oficirsko čepico in meč, nakar so se pričeli cerkveni obredi, velik zbor najboljših ljubljanskih pevcev pa je bil pod vodstvom skladatelja Juvana zapel turobno in večno lepo »Vigred«. Dobrovoljci so dvignili zopet krsto in jo položili na havlično lafeto, pred katero je bilo vpreženih 6 velikih vrancev z vojaki v sedlih. Vprego je komandiral narednik na visokem črnem konju. Notranje častno spremstvo poleg krste so tvorili dobrovoljci-officirji, zunanje pa vojaki 40. pešpolka s puškami.

Veličasten spreved.

Pogreb je otvoril nosilec žalne zastave, za katerim je korakala gošča dravske divizije pod osebnim vodstvom svojega kapelnika, kapetana dr. Čerina. Sledil je oddelček pešpolka št. 40, za njim pevski zbor in nosilci vencev. Tik pred topovsko lafeto je korakal dobrovoljec — oficir, ki je nesel blaznico s šestimi vojaškimi odlikovanji pokojnika. Za lafeto je sledila nesrečna in izmučena vdova v vozu, nato pa roditelji in ožji sorodniki. Takoj za njimi konsorcij »Jutra« pod vodstvom dr. Alberta Kramarja in Adolfa Ribnikarja in uredniki »Jutra« z glavnim urednikom Stankom Virantom, glavni urednik »Slov. Naroda« Rasto Pustemšek in pod vodstvom glavnega urednika »Slovenca« Frana Smodeja kot predsednika ljubljanske sekcije JNU, skoraj polnoštevilno vsi pokojnikovi ljubljanski stanovski tovariši in tovariši — dobrovoljci izza težkih bojov za ujedinenje pod vodstvom dr. Ljudevita Pivka iz Maribora.

Sele na Dunajski cesti, na kateri je napravilo občinstvo množico tisočglavi spalir, se je mogel razviti veliki spreved. Za novinarji in dobrovoljci je sledila dolga čvrsta civilnih in vojaških dostojanstvenikov, med drugimi: pokrajinski namestnik Ivan Ribar, komandant Dravske divizije general Gjuro Dokič, general Maister, podnamestnik dr. Baltič, predsednik višjega dež. sodišča dr. Kavčnik, šef oddelka za prosveto dr. Skaberne, češkoslovanski generalni konzul dr. Otokar Beneš, pomočnik komandanta divizije pukovnik Bogičević s štabom in vsami službe prostimi oficirji garnizije, podpredsednik višjega šolskega sveta ravnatelj

Dimnik z dvornim svetnikom Ganglom, vseučiliški profesorji: dr. Hadži, dr. Ilesič in dr. Radojčić, predsednik odvetniške zbornice dr. Majaron, predsednik notarske zbornice Aleksander Hudovernik, magistratni ravnatelj dr. Zarnik, dr. Vladimir Ravnihar, obč. svet. Turk, ravnatelj Jug in profesor Breznik kot zastopniki JDS s številnimi predstavniki krajevnih organizacij JDS, ravnatelj drame Pavel Golja z mnogimi člani Narodnega gledališča in še mnogi drugi dostojanstveniki. Moškemu spremstvu se je pridružilo v lepem številu narodno ženstvo.

Med turobnimi žalostinkami vojaške godbe je krenil spreved z Dunajske ceste v Dalmatino ulico, mimo uredništva »Jutra«, iz katerega oken je v službi se nahajajoče osobe solznih oči pozdravljale zadnjikat tovariša, ki je še pred malo tedni ob tej uri vesel in delaven sedel v njihovi sredini, in nato po Komenskega ulici mimo hiralnice do kapelice ob Martinovi cesti, kjer se je ustavil. Po vsej poti so nepreprečljivo množice tvorile spalir, z daljave pa so gledali na spreved zasneženi gorski velikani, katerih mrki albarski tovariši so našemu Vitku zlo-mili življenjsko silo v mučeniškem letu našega naroda. Solnce pa je prvič po dolgih tednih toplo in nežno obljelo krsto, v kateri se je vozil Vitomir, njemu nasproti...

Proti pokopališču.

Pri kapeici na Martinovi cesti se je pevski zbor poslovil od pokojnika z žalostinko »Blagor mu«, nakar je krenil spreved proti pokopališču pri Sv. Križu. Kljub velikemu blatu je razven službenega vojaškega spremstva in stanovskih tovarišev ter dobrovoljcev znaten del občinstva, med njimi tudi skoraj vsi oficirji, vztrajal v spremstvu do pokopališča. Dobrovoljci — oficirji so odnesli krsto s truplom v cerkev, kjer je bilo blagoslovljeno. Zanimivo je, da je bil eden izmed obeh odetov frančiškanov, Ernest Aljančič, očetov Stanko, pokojnikov tovariš na solunski fronti.

Ob grobu.

Grob Vitomira Jelenca, poleg njegove pred nekaj tedni umrle matere, je bil popolnoma obdan od občinstva in oficirskega zbora, ko so prinesli krsto s truplom, da je položila k zadnjemu počitku. Vileli smo med drugimi pomočnika komandanta divizije, polkovnika Mladena Bogičevića, komandanta pešadijske brigade polkovnika Stojana Nikolića in komandanta 40. pešpolka polkovnika Milana Radosavljevića. Ko so spuščali krsto v jamo, so izpred pokopališča zadoneli zadnji žalni zvoki vojaške godbe, ko pa je duhovnik spustil prvo grudo v grob, je zagrmela častna vojaška salva, zadnji pozdrav naše armade hrabremu, v bitkah preizkušnemu borcu. V tem trenutku je stopil pred grob glavni urednik »Jutra«, gosp. Stanko Virant, in se z globoko občutenim govorom poslovil od ljubljanskega tovariša, naglašujoč njegovo neomajno vero v končno popolno zmago jugoslovanske ideje, za katero se je boril s puško in peresom in podarjal ožji prijateljstvo, ki je vezalo vse člane redakcije s pokojnim Vitkom. Imenom dobrovoljcev se je poslovil od bojne tovariša dr. Ljudevita Pivka, imenom Udrženja novinarjev pa predsednik ljubljanske sekcije g. Fr. Smodej.

Kmalu so začele padati grude na krsto našega tovariša, da se zapre grob za vedno...

Dragi tovariši! Odšel si od nas, a ostaviš si nam spomin na Tvojo čvrsto in nevpogljivo voljo in neomajno vero v zmago ideje, za katero se borimo. Naj Ti bo lahka zemlja jugoslovanska!

Odgovor dr. Šusteršiča — klerikalcem

ODLOMKI IZ NJEGOVE SENZACIONALNE BROŠURE.

Ljubljana, 12. aprila.

Danes je izšla v tiskarni Blasnikovih naslednikov v Ljubljani v samozaložbi dr. Ivana Šusteršiča njegova brošura pod naslovom »Moj odgovor«, ki ima na 211. straneh 14. poglavij. Napisana je meseca februarja v Voldersu na Tirolskem, kjer dr. Šusteršič stalno živi. V predgovoru postavlja dr. Šusteršič za moto Cankarjeve besede: »S kolom in blatom«, kar naj označuje »...« pod katero je bil pregan iz domovine. Na večletni molk hoče sedaj odgovoriti v prganstvu, kjer je očistil svojo dušo strankarskih predsodkov in po trudopolni poti bridkih razočaranj dospel na višavo duševne svobode in jasnega razglada ter čistil in poglubil svoje religiozno pojmovanje. Šusteršič zatrjuje v predgovoru, da ne pripada nobeni politični stranki, ne formalno, ne po svojem mišljenju. Njegova brošura, da je namenjena »neobhodnemu ozdravljenju razmer v domovini«.

Dr. Šusteršič in klerikalizem.

V prganstvu je prišel dr. Šusteršič do prepričanja o opasnosti klerikalizma: »Klerikalizem je v naši dobi in v na-

ši državi anahronizem, škodljiv narodu in državi, ker ju do globoko razdvaja; škodljiv slovenskemu ljudstvu, ker ga žene v brezupen plemenski boj; škodljiv pa tudi enako katoliški cerkvi sami. Slovenski klerikalizem neti razdvajanje naroda in države. Klerikalizem je pri nas popolnoma izživel in nima nobene eksistence pravice več.

Kdo in kaj je slovenska klerikalna stranka?

Dr. Šusteršič piše: »Slovenska klerikalna stranka nima sploh nič načel in ravno tako malo idealnega stremjenja, temveč je po svojem bistvu le trgovska družba z zelo omejeno zavezo za izkoriščanje načel in idealnega stremjenja slovenskega ljudstva. Najprej »tolariji«, to je lastna oseba, potem šele vse drugo.« Šusteršič meni, da nima duhovščina v SLS nič odločevati in da se le žrtvuje za stvar SLS, da so tudi hometni ljudje, ki se od resnično odločujočih faktorjev le izrabljajo kot živali in kot španska stena. Tudi škot je žrtev klerikalne sužestije.

Domače vesti

*** Poljsko odlikovanje našega kralja.** Iz Beograda nam poročajo: V torko dopoldne je izročil poljski poslanik gospod Okecki kralju Aleksandru najvišje poljsko odlikovanje: red belega orla. Ta red se podeljuje samo vladarjem, ki so veliki prijatelji Poljske.

*** Vojaštvo pri kraljevi poroki.** Po dosežanju programu bodo prisotnovali slavnosti kraljeve poroke kot delegati naše vojske iz notranjosti države eden vojvoda, 9 generalov, 4 polkovniki, 102 podpolkovnika, 4 majorji, 183 kapitanov in 1071 podoficirjev. Razen tega se udeležijo slavnosti 25., 28. in 43. polk ter iz vsake armijske oblasti ena divizijska baterija, ena inženjerska četa in ena eskadrila aeroplanov.

*** Demokratska tiskarna v Dalmaciji.** Po inicijativi upravnega odbora demokratske stranke v Dalmaciji je bila v Splitu nedavno ustanovljena demokratska tiskarna. Z marljivim delom in železno energijo agilnih ljudi se je ustvarilo podjetje, ki bo trajno zagotavljalo obstoj strankinemu glasilu «Zivot». Treba je naglašati, da so se pozivu na podpisovanje delnic odzvali tudi najmanjši dalmatinski kraji, kjer je tudi le nekoliko strankinih pristavev, kar je pač na čast dalmatinskemu demokratu. Nova tiskarna je povsem moderno urejena.

*** «Pobjeda» — dnevaik.** V Splitu izhajajoče nacionalistično glasilo «Pobjeda» postane v kratkem dnevnik. List je prav dobro urejevan.

*** Protiblokaške demonstracije v Splitu.** V ponedeljek se je mudil v Splitu na svojem potovanju v Dubrovnik zagrebski župan, blokaš inž. Heinzel. Ko je prebivalstvo zvedelo za njegovo bivanje v mestu, se je takoj zbrala na obali velika množica ljudstva in pričela ogorčeno protestirati proti blokašim. Heinzelu in Radiću in burno klicati jugoslovanskemu Zagrebu. Policija je morala zastražiti prostor pred parobrodom. Heinzel se je skrčil na ladji in se tako dolgo ni prikazal, dokler je parobrod bil v luki. Pred odhodom parobroda se je zopet zbrala na obali velika masa naroda, ter ponovno protestirala proti frankovcem in blokašim ter izžvižgala Heinzla. Demonstrantom so se pridružili tudi potniki na parobrodu.

*** Visoko odlikovanje carigradskega patrijarha.** Kralj Aleksander je odlikoval carigradskega patrijarha z redom Belega orla prvega razreda.

*** Odlikovanje rumunskih ministrov.** Kralj Aleksander je podpisal ukaz, s katerim se odlikujejo z Belim orlom 1. reda rumunski ministri gg. Duca, Angescu, Bratianu in Constantinescu.

*** Imenovanje v finančnem ministru.** Inspektor ministristva financ gospod Boža Matović je imenovan za šefa kabineta omenjenega ministristva.

*** Carinski posrednik na Rakeku.** Za carinskega posrednika na Rakeku je postavljen Jovan L. Adimović.

*** Spor v Slov. eskomptni banki.** K tej naši večerajši notici nam poročajo: Delničarji se niso sporazumeli, temveč je večinska skupina vzpostavljena v svoje pravice potom rednega sodniškega sklupa. Deželno kot trgovsko sodišče je namreč na pritožbo večine delničarjev ugotovilo, da vsled formalnih pogojev sklepi starega upravnega odbora Slovenske eskomptne banke zlasti glede preklica običnega zbora niso veljavni. Občni zbor, ki se je vršil navzlic preklicu in ki je izvolil za predsednika banke g. Medena, je bil torej pravičen in bo novo izvoljeni upravni odbor registriran. Na podlagi te sodne ugotovitve je stari upravni odbor v torko izročil ključne zavoda ter sta dosedanja ravnatelja Bogady in Rus zopet prevzela posle.

*** Podpore iz prebitka razredne loterije.** Ministrski svet je na predlog ministra za kmetijstvo iz prebitka drugega kola razredne loterije iz leta 1921 dovolil v področju Slovenije naslednje prispevke, oziroma podpore: Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani za organizacijo vinarske razstave 18.114 dinarjev; oddelku za kmetijstvo v Ljubljani za izdajanje spisov o kmetijstvu 12.000 dinarjev; sirsarski družbi v Selu pri Bledu 2500 dinarjev; dirkališkemu društvu kmetijskih konjerejev v Ljutomeru 2500 dinarjev in podružnici Kmetijske družbe v Metliki za trtnico 5000 dinarjev. Razen omenjenih zneskov se je dovolilo še 15.000 dinarjev za poljanje srbskih kmetijskih mladeničev na boljša posestva v Sloveniji v svrhu izboljšanja v kmetjskem delu.

*** «Odvada».** Pod tem imenom so v Južni Benetiji ustanovili naši rojaki društvo, katerega namen je čistiti slovenski jezik ter skrbeti za to, da se ne izkvari z italijanizmi. Društvo bo pobiralo globo 5 centimov od vsakega člana ali nečlana, ki ne bo pregrešil proti čistosti slovenskega jezika. Nabrane kazenske vsote se bodo porabile v narodno-prosvetne namene.

*** Izprememba pri splitski policiji.** Kakor poročajo iz Splita, je šef tamkajšnje policije, svetnik Dušan Bojanić, nastopil daljši dopust, s katerega se menda ne vrne več na svoje staro mesto. Do imenovanja novega šefa ga zastopa dr. Jakša. Zdi se, da je Bojanićev odstop politične narave. Nezadovoljstvo z njegovim postopanjem se je v zadnjem času vedno pogostejše kazalo. Bojanić prestori ba je v diplomatsko službo.

*** 39. redni občni zbor pevskega društva «Slavica» v Ljubljani** se je vršil dne 8. aprila v društvenih prostorih. Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednik Ivan Dražič, podpredsednik Lud. Fratina, tajnik Boris Roš, blaginjak Lud. Baraga, odborniki Oblak Matej, Ivan Zamljen, Maks Bogataj, Alojz Smerekly in Avgust Lebar, v ženski odbor: načelnica Anica Jeršek, odbornica Amalija Fabjan. Po volitvah se je podpredsednik Lud. Fratina spominjal velikih zaslug predsednika Dražiča za društvo, ki je bil nato soglasno imenovan za častnega člana «Slavice», kateremu načeluje že 30 let. Zborovanje je uspelo lepo in je pokazalo, da je nastalo v «Slavici» novo življenje, posebno, odkar je prevzel mesto pevovodje g. Anton Ravnik.

*** Smrtna kosa.** Na Vrhniki je umrla vdova po železniškem nadrevidentu gospa Ana Kozlevčar, v Ljubljani pa poštni poduradnik v p. g. Rudolf Novotny. — V pirotski okrožni bolnici je umrl g. Pavel Grabnar, carinik v Caribrodu.

*** Zakon o filmih.** V ministristvu notranjih del se pripravljajo zakonski načrt o izdelovanju bioskopskih filmov.

*** Zdravstveno stanje v Ljubljani.** V dobi od 2. do 8. aprila se je v mestni občini ljubljanski narodilo 40 otrok, umrlo pa je 10 moških in 10 žensk, torej skupaj 20 oseb. Kot smrtni vzrok naveda utrdni izkaz v štirih slučajih jetiko, v dveh raka, v dveh življenjske slabosti, v enem srčna hiba, v enem pljučnica in v desetih slučajih druge naravne smrtne vzroke. Ena oseba je v tej dobi zbolela za trahoma.

*** Kamen do kamna palača.** Ljubljanske Kolašice so prodajale deset dni pred cvetno nedeljo na ljubljanskem sadnem trgu oljko na korist fonda za Materinski in dečji dom. Na cvetno soboto popoldne in cvetno nedeljo dopoldne so pa gojenke trgovske šole g. Gorazda stopile na plan in z veliko vrnemo pobirale po ulicah in hišah prispevke. Od obih prireditelj znaka dobiček 28.000 kron. Ko bi bili imeli ugodnejše vreme, bi bil dohodek večji, kajti požrtvovalnost Kolašice in gojenke trgovske šole pri prodaji oljke in pri pobiranju prispevkov je bila tako velika, da bi ob ugodnejših razmerah morala prinesiti višji dohodek. Toda zadovoljne smo tudi s tem in izrekamo tem potom najprirednejšo zahvalo vsem sodelovalkam. Posebna zahvala pa še gospodu ravnatelju Gorazdu, ki je mnogo pripomogel z delom in nasvetom k temu uspehu. Kljub vsem oviram, ki so nam stavili od nekatere strani, bomo vztrajali pri započetem delu, ker smo sigurne, da nas bo vsak uviden človek krepko podpiral. Narodni ženski Savez, slovenski del.

*** Iz Črnomlja.** Društvo «Sokol» v Črnomlju je priredilo dne 9. aprila roparsko pravljico s petjem «Volkašin» v Lacknerjevemu hotelu. Igrica je prav izvrstno uspela. Videti ni bilo, da so sestre in bratje prvič nastopili. Pri «svatbi» smo pozabili, da nas loči oder. Belokranjski prizori so nas potegnili s seboj in kakor otroci iz kuma smo jim sledili. Sele ostri pogledi Vukašina so nas odtegnili in povedli v trepetajočo klet... Tudi ostali so krepko stali v svojih vlogah. Dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička.

*** Volilni imenik za občinski agrarni odbor za Črno vas** je razporejen pri mestnem gospodarskem uradu v Ljubljani še danes dne 13. aprila ob uradnih urah in vsakemu na vpogled. Volilni imenik je ostal isti, kakor lanske leto. Obenem se pozivljajo interesi, da se volitve občinskega agrarnega odbora, ki se vrši dne 30. aprila 1922 ob treh popoldnih v holi na Barju v polnem številu udeležijo.

*** Dijaška planinska kočja na Avail.** V nedeljo so člani Ferijalnega Saveza v Beogradu nabrali 21.574 dinarjev. S tem den

Devetstopetnajsto

Tragedija naroda.

Zopet drug državni avtomobil, malo bolj naložen. Med drugimi stvarmi kovčke, škafje. V avtomobilu sede tri ženske, zdi se mi, da jih množica pozna. Med njimi trafikantinja, o kateri so govorili v Beogradu, da prodaja pod roko igralne karte z različnimi sodomskimi slikami. Druga je potujoča igralka, ki je v prvi balkanski vojski zapustila gledališče, smatrajoča se vojakom ter se še pozneje, ko so demobilizirali ni preoblekla. Hotela je med komitaše, a je niso vzeli. Potem se je pustila slikati v komitaški obleki, naslanjačja se na puško in ostala taka ves čas.

Komaj je izginil ta avtomobil, začne množica spraševati, katera od teh je pač zaslužila, da jo država tako ljubezljivo pusti potovati na avtomobilu, za katerega bi pač lahko našli drugo uporabo.

Zopet sledi državni voz, gotovo rekviriran, ker sedi na kozlu vojak. Malo stvari je v njem, toda mnogo ljudstva. Poleg vojaka sedi mlada gospa in njena mati, zadaj njena služkinja in njen ljubček. Obe držita v svojem naročju psičke, stara gospa pa kajbico s kanarčkom. Nihče jih ne pozna, brez vsake opazke motre nanje, le smeh se razlega za njimi. Sledi jim majhen voz, s preklo mesto četrtega kolesa. Vleče ga premočeno in blatno živinice, malo večje od koze, a suho kakor lakota in premočena koža mu visi razpeta na kosteh. Noge mu trepetajo, v velikih duplinah nad očmi in lakotnicami se vse trese, koža izhlapeva vlago in znoj. Na vozu troje otrok, dvigajočih svoje glave iz vlažne plahte in mati, ki bo čez dan ali dva porodila v kakem jarku četrtega brata ter podala Srbiji četrtega vojaka, da stopi v bodočnosti na mesto pobitih. Za voz je privezana kozica, da hrani otroke. Blato ji je zleplilo oči, da jih komaj odpira.

Ob tem pogledu gre med množico šepetanje sočutja do matere, njenih otrok in živinice. Nekdo pristavlja: »Treba bi bilo, da jim poiščemo prenočišče.«

Po vrsti sledi zopet sedem vojaških vozov s konjsko priprego, sedem vojaških slug vodi te konje, katerim sledi še osem vojakov z narednikom na čelu. Najbrže vozijo blagajno kake divizijske oblasti ali intendature; toda zmotil bi se, kajti na vozovih je naložena v dobesednem smislu vsa hiša podpolkovnikove gospe, katere imena se nisem zapomnil. Ona sama sedi v zadnjem vozu, okrog nje le mali kovčki, a tam spredaj postelje, kuhinjska uprava, stoli, umivalniki, štedilnik, naslonjači, gugalniki, omare s praznimi steklenicami, sod s kislim zeljem, dva, trije metri razsekanih drv, sedem ali osem žakljev državne moke, gotovo ugrabljene iz kakega državnega skladišča, zibelka, posoda s cvetjem in oleander.

»To bi bilo treba kamenjati« godrnja množica.

»Državne blagajne, arhivi, muzeji, vse zapuščeno ali oleandrove vojne seboj.«

»In vse je padlo kar je moglo nositi puško. In kar je ostalo lahko preštejemo na prste. Kdor zapusti fronto, ga ustrelje, a sedem borcev z narednikom na čelu spremlja sodček kislega zela.«

»Ranjenci se vlečejo peš, bos, a državni vozovi vozijo razsekana drva gospej podpolkovnikov.«

»Strelišvo zapuščamo sovražniku, istotako hrano, toda oleander, gugalniki in naslonjači na vozu« se razvemaajo gledalci.

Pa kaj! Podpolkovnikova hiša in spremstvo gre dalje ter škropi blato na množico. Za njimi zopet državni avtomobil, v njem cela kolekcija bab. Pet bab, od katerih ima najmlajša najmanj 60 let, a najstarejša je že gotovo preživela tak beg v kaki prejšnji dobi naše zgodovine. Babe so se zavalile v pernice, se lepo pregrnile z odejami, glavo v šalih ter gledajo v množico, kakor bi hotele vprašati: Povejte nam odkritosrčno, je dovolj varno v Prištini, če ni, gremo takoj dalje.

»Kdo je zbral te babe,« godrnjajo ljudje.

»Za te se trudi država, da jih reši.«

»A kdo bi osvobodil Srbijo, če ne te babe?« In smeh trpečih se razlega za njimi.

Za avtomobilom lojternica z volovsko priprego, brez naslona s par deskami nad kolesi. Voz vlečeta mršav konjiček in istotaka kravica, vodi ju stavec, kojega otroci so ostali v rovih. Seboj vozi sina, poslednjo nado svoje hiše. Nič drugega ni na vozu, kakor mokro seno in na njem premočena plahta. Na zadnjem koncu s hrbotom naslonjena na ročico sedi stara ženica. Noge se ji vlečejo po blatu, na kolenih leži glava sedemnaestletnega mladeniča. Njegovo telo je pokrito s plahto, Mati mu gladi z roko čelo in poljublja premočene lase. Na voščnem obrazu žari bolna rdečica, a iz globoko vdrlih oči strme ugašajoči pogledi v smrt. In zopet sočustvuje množica in ugovarja.

»Za tega, ki bo jutri že vojak, se ne briga nihče.«

»Dobro bi bilo vreči babe iz avtomobila in posaditi bolnika vanj.«

Za tem žalostnim vozom, vozi lep in eleganten voznik. Majhna, toda prijetna družina sedi v njem. Policijski pisar, Mica Zuavka in Mica Senegalka, tako približno zavpije nekdo v gruči ter glasno pripoveduje zgodovino teh dveh Mic. Prva je hčerka nekega muzikanta, ki se je v svoji zgodnji mladosti gibala le v glasbenem svetu, upoštevajoča med temi na prvem mestu kraljevo gardo. Iz tistega časa jo nazivljajo ljudje Mica Bandiska. Ona druga nosi priimek Mice Promincle. Nihče ne ve od kod je in kaj je. Nekega dne se je pojavila na beograjski promenadi s svojo preteklostjo in sedanostjo. Ko sta zvedeli po zaupnih virih, da prihaja na pomoč francoska kolonijalna vojska, sta odšla zaveznikom nasproti. Med potjo od Beograda do Niša sta razmišljale vsega vruga in naposled spoznale, da Francozi ne bodo mogli izgovarjati njihovih čudnih imen, pretrdih za mehka usta in sta si hitro izbrale nova, bolj prikladna kolonijalna zaveznikom. Od tedaj jih nazivajo Mica Zuavka in Mica Senegalka. (Dalje prihodnjič.)

Objave

* Mestna hranilnica v Ljubljani na veliko soboto ne uraduje.

* Tretje javno predavanje Zvonimira Bernota, glavnega urednika »Napreja«. Ali posvečuje dober namen slaba sredstva? Po predavanju ima vsak pravico na vprašanje ali tudi na daljši govor, vendar ne nad 10 minut. — Petek, 14. aprila 1922. Velika dvorana Mestnega doma v Ljubljani. Začetek točno ob 20.00, konec najpozneje ob 22. — Sedeži v 1. vrsti po 5 Din, v 2. do 6. vrsti po 2 Din, v 7. do 10. vrsti po 1 Din, stojšče 50 par.

* Sokol v Škofji Loki vprizori v ponedeljek, 17. t. m. prvič na novem odru Cankarjevo farso »Pohujšanje v dolini šentiljorjanski«. Za igro vlada povsod veliko zanimanje, posebno še, ker je oder opremljen s povsem novimi kulisami, ki so pravo mojstersko delo priznanih naših slikarjev z Skružnja in Ogrina. Vstopnice se dobe v predprodaji v trgovini br. Potočnika.

* Razpis služb pri mestnem poklicnem gasilstvu v Ljubljani. Ker je občinski svet sklenil osnovati v Ljubljani odedek poklicnega gasilstva, razpisuje mestni magistrat za sedaj tri službena mesta in sicer: gasilskega vadiatelja, mehanika-profesijonista in pomožnega mehanika-neprofesijonista, ki imata biti ob enem soferja. Pogoji za te službe so razvidni iz razglaš, ki je afigiran na mestnem magistratu in na »Mestnem domu«. Prošnje je vložiti pri mestnem magistratu do konca tega meseca.

* Za Jugoslovansko Matico za pirhe bratcem in sestricam v neodrešenih krajih, je nabrala mladina VI. deške osnovne šole v Ljubljani VII. (Šiška) 271.65 dinarjev.

* Za Jugoslovansko Matico je darovalo uradništvo generalne inšpekcije vode mesto venca na krsto umrle matere gradbenega svetnika ing. Jurana znesek 135 Din. Iskrena hvala!

* Dežnik je pozabil v neki ljubljanski trgovini pred 14. dnevi neki gospod. Dežnik je polnviljen s črnim gladkim možkim ročjem, v katerem je vrezano ime. Pošten najditelj se naproša, da izroči dežnik proti primerni nagradi v tajništvo SKS. Kongresni trg 9.

Največja izbira različnih pletenin, majic, nogavic in rokavov pri tvrdki A. & E. Skabernè Ljubljana, Mestni trg 10.

Kupim malo hi